

Asia: VN/572/2020

Tupakkalain muutos

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät / Definitioner

-

11 § Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet / Förbjudna tillsatser och egenskaper

-

26 § Ennakoilmoitus sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Förhandsanmälan om elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och nikotinfria vätskor för förångning

-

27 § Markkinatutkimukset ja myyntimäärät sähkösavukkeista, nikotiinesteistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Marknadsundersökningar och försäljningsvolymier för elektroniska cigaretter, nikotinvätskor och nikotinfria vätskor för förångning

-

32 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

Ehdotetun 4 momentin mukaan ”Jollei muualla laissa toisin säädetä, tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksessa ei saa olla muita kuin 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja merkintöjä”. Ympäristöministeriö kannattaa ko. uutta säännöstä. Ympäristöministeriö toteaa, että pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa on hyvin tunnistettu se seikka, että tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksia koskevia merkintöjä seuraa jätelaista (646/2011). Yksityiskohtaisissa perusteluissa on myös tuotu hyvin esiin se, että ehdotetulla momentilla ei puututtaisi jätelaista seuraaviin merkintöihin. Ympäristöministeriö toteaa, että jätelain nojalla säädettävät tupakkatuotteita koskevat merkintävaatimukset liittyvät ympäristöministeriössä käynnissä olevan tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksesta annetun direktiivin 904/2019 (ns. SUP –direktiivi) täytäntöönpanoon. Suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet, joita pidetään kaupan käytettäväksi yhdessä tupakkatuotteiden kanssa ovat SUP-direktiivin soveltamisalan kuuluvia

kertakäyttöisiä muovituotteita. SUP-direktiivi edellyttää niille ja eräille muille kertakäyttöisille muovituotteille tiettyjä komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2020/2151 vahvistettuja roskaantumista ehkäiseviä merkintöjä. Näistä merkinnöistä tullaan säätämään jätelain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Tähän liittyvä asetusluonnos on juuri lausunnoilla. Näitä SUP-direktiivin edellyttämiä merkintöjä valvoisi jätelain valvontaviranomaisena toimiva Tukes. SUP-direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä on tunnistettu tarve tehdä SUP-direktiivin edellyttämien merkintävaatimusten valvonnassa yhteistyötä tupakkalain ja jätelain mukaisten valvontaviranomaisten välillä. Tukes ja Valvira ovat alkaneet pohtia tämän viranomaisyhteistyön toteuttamiseksi sopivia toimintatapoja keväällä 2021.

Edellä selostettuun viitaten ympäristöministeriö ehdottaa, että pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin lisätään informatiivinen maininta SUP-direktiivin edellyttämistä merkintävaatimuksista, esimerkiksi seuraavasti (tekstiehdotus hakasulkeissa):

Jätelain 9 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan tuotteen valmistajan on tarpeen mukaan huolehdittava siitä, että tuotteessa on sen ominaisuuksia selventävät ja käyttöä, lajittelua, uudelleenkäyttöä, jätehuoltoa ja tuottajavastuun kohdentamista helpottavat merkinnät tai että siihen liitetään tiedot näistä seikoista. Jätelain 10 § sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan muun muassa 9 §:n 2 momentin mukaisista vaatimuksista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. [Näiden jätelain säännösten nojalla on tarkoitus panna täytäntöön tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutuksesta annetun direktiivin 904/2019 (ns. SUP-direktiivi) edellyttämät tupakkatuotteita ja suodattimia sekä eräitä muita kertakäyttöisiä muovituotteita koskevat merkintävaatimukset, joita direktiivin mukaan tulisi alkaa soveltaa jo 3.7.2021 alkaen. Jätelain nojalla säädettäviä SUP-direktiivin edellyttämiä merkintävaatimuksia valvoisi jätelain valvontaviranomaisena toimiva Tukes.]

35 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

-

35 a § Savukkeen ulkoasu / Cigaretters utformning

-

36 § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

-

36 a § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

-

36 b § Täyttösäiliön ja nikotiininesteen ulkoasu / Utformningen av påfyllningsbehållare och nikotinvätskans utseende

-

42 a § Talouden toimijan tunnuksen tekeminen toimimattomaksi / Avaktivering av identifieringskoden för ekonomiska aktörer

-

52 a § Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto / Förbud mot försäljning av produkter avsedda för smaksättning av tobaksprodukter

-

54 § Omavalvontasuunnitelma / Plan för egenkontroll

-

58 § Etämyynnin kielto / Förbud mot distansförsäljning

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset / Begränsningar i partihandel

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita / Förbud mot införsel med hjälp av ett medel för distanskommunikation

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat / Kvantitativa begränsningar för resandeförsel

-

70 § Hintahyvityksen kielto / Förbud mot prisgottgörelse

-

71 § Esilläpitokielto / Förbud mot framläggande

-

74 § Yleiset tupakointikiellot / Allmänna rökförbud

Ympäristöministeriö kannattaa ehdotettuja uusia säännöksiä joiden mukaan tupakointi kielletäisiin leikkikentillä ja yleisillä uimarannoilla. Säännöksellä olisi terveyshyötyjen lisäksi myös myönteisiä ympäristövaikutuksia, kun tupakantumpeista aiheutuva roskaantuminen kyseisillä alueilla vähenisi (ks. myös kommentit vaikutusarviointiin kohdassa muuta kommentoitavaa esityksestä).
Tupakantumppien ja muiden kertakäyttöisten muovituotteiden aiheuttaman roskaantumisen vähentyminen on myös yksi SUP –direktiivin tavoitteista.

78 § Asuntoyhteisön tupakointikiellot / Rökförbud i bostadssammanslutningar

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut / Avgifter för behandling av ansökningar och anmälningar

-

91 § Tupakkalain valvontamaksut / Avgifter för övervakningen enligt tobakslagen

-

92 a § Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till den avgiftsskyldiges fördel

-

92 b § Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till avgiftsmottagarens fördel

-

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen / Registrering och offentliggörande av uppgifter om produkttillsyn

-

96 § Kunnan kiellot ja määräykset / Förbud och föreskrifter som meddelas av kommunen

-

106 § Muutoksenhaku Valviran ja kunnan päätöksiin / Sökande av ändring i beslut av Valvira och kommunen

-

107 § Muutoksenhaku markkinaoikeudellisiin asioihin / Sökande av ändring i marknadsrättsliga ärenden

-

117 § Myyntipäällykset / Ytterförpackningar

-

Voimaantulo / Ikraftträdande

-

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Ympäristöministeriö pitää esitystä kannatettavana ja hyvin valmisteltuna.

Ympäristöministeriö toteaa, että esityksen nykytilan arvioinnissa on tuotu hyvin esiin se seikka, että maassa roskana olevista tupakantumpeista aiheutuu terveyshaittojen lisäksi myös kielteisiä ympäristövaikutuksia. Nykytilan arvioinnissa mainitaan erikseen tupakantumpien sisältämät

myrkylliset kemikaalit, mutta myös tupakantumppien sisältämä muovi olisi syytä mainita tässä yhteydessä, esimerkiksi seuraavasti (tekstiehdotukset hakasulkeissa):

Tupakantumpit ovat merkittävä ongelma paitsi ihmisten terveyden, myös luonnonympäristön kannalta. Esimerkiksi uimarannoilta tumpit kulkeutuvat helposti vesistöihin, ja samalla niissä olevat myrkylliset kemikaalit [ja muovi] huuhtoutuvat vesistöjen ekosysteemiin. Myrkyt [ja muovi] aiheuttavat pieneliöiden kuolemia, ja myös linnut ja vesistöjen eläimet voivat vahingoittua tai kuolla tumppeja syötyään. Yhden tupakantumpin hajoaminen kestää keskimäärin 1,5 vuotta makeassa vedessä ja noin kolme vuotta merivedessä.

Ympäristöministeriö toteaa, että tupakantumppien sisältämän muovin kielteiset ympäristövaikutukset on tiedostettu myös EU:ssa sillä seurauksella, että muovia sisältävät tupakkatuotteet ovat SUP-direktiivin soveltamisalassa. SUP-direktiivi edellyttää useita toimia, joilla pyritään ehkäisemään tupakantumppien aiheuttamaa roskaantumista. Näitä toimia ovat kuluttajavalistus, merkintävaatimukset ja laajennettua tuottajavastuu. Laajennetun tuottajavastuun myötä tupakkatuotteiden tuottajille säädetään vuodesta 2023 alkaen kustannusvastuu niistä kustannuksista, joita kunnille aiheutuu eräillä yleiseen käyttöön tarkoitetuilla alueilla tupakantumppien keräämiseen tarkoitettujen roska-astioiden järjestämisestä ja niihin kerättyjen tupakantumppien kuljetuksesta ja käsittelystä sen jälkeen, sekä tupakantumppien aiheuttaman roskaantumisen siivoamisesta. Kustannusvastuu on SUP-direktiivin mukaan rajattava koskemaan kuntien kustannustehokkaasti toteuttamia toimia. Ympäristöministeriö ehdottaa, että nykytilaa ja sen arviointia koskevaan jaksoon lisättäisiin sopivaan kohtaan informatiivinen maininta SUP-direktiivistä.

Edellä selostettuun viitaten ympäristöministeriö puoltaa esityksen ympäristövaikutuksissa esitettyä arviota, jonka mukaan ehdotetulla yleisiä uimarantoja koskevalla tupakointikiellolla voitaisiin vähentää tupakoinnista aiheutuvaa roskaantumista, millä puolestaan olisi myönteisiä vaikutuksia vesistöjen ja niiden eläinten kannalta. Ympäristöministeriö toteaa, että esityksessä tarkoitetut yleiset uimarannat olisivat samalla alueita, jotka kuuluisivat myös edellä selostetun SUP-direktiivin edellyttämän laajennetun tuottajavastuun edellyttämän tuottajien kustannusvastuun piiriin.

Ylä-Mononen Leena
YM

Haavanlammi Katariina
YM - Ympäristönsuojeluosasto